

אחד המדריכים, בעוד כל השאר פועלים כמדריכים כיתתיים, וגם המדריך המחלקתי מדריך במישרין כיתה אחת. ע"י חלוקת ה"תוארים" בין המדריכים ישמש כל אחד כמדריך-מחלקתי בהגיע תורו.

ואשר למצבים בהם לא ניתן לרכו מחלקה שלמה לצורך הדרכה (כגון בתנאי "החזקת-קר", שמידת-מתקנים וכו') — הרי בתנאים אלה מבור צעים, בדרך כלל, אימוני שינון, וחזרה-על-הנלמד, שבהם העיקר הוא התרגול. בהדרכה כזאת יוכל המ"כ לעמוד כהלכה גם להבא.

9. סיכום

יש להתייחס בכובד-ראש למסקנות מרחיקות-הלכת העוללות לגבוע משינוי ביחידת-האימון — החל מהצורך בעיבוד ספרות-הדרכה בהתאם לשינוי הנ"ל וגמור בעדכון שיטת הכשרת-המדריכים הכיתתיים והמחלקתיים, ולהנהגת ה-

אמית' עציני

שינוי בפועל — בבסיסי ההדרכה וביחידות. משום כך, חיוני הוא הצורך לשמוע מפי קצינים ומשקי"ם (שבעיות אלה הן "לחם-חוקם" היומי), באיזו מידה ניסה איש מהם ללכת בדרך הזאת, או בדרכים דומות, ולראות האם הביאו ההכרה, או כושר-ההמצאה והאלתור, במקום זה או אחד להנהגת שיטה דומה? האם הניחו התור-צאות את הדעת? לי ידועים נסיונות מעשיים מועטים בכיוון זה — והלקח בא לאשר ולאמת את הנאמר כאן. אבל כונת דברים אלה היא לעורר ולדובב לבריור נוסף: — האם זאת הדרך?

ולבסוף — מלה אחת לאלה הנרתעים מפני חידושים "מהפכניים": מאז ומתמיד רבים הם המברכים על הקיים, ההולכים בתלם המוסכם והמקובל, האומרים: "כזה ראה — וקדש!" האם לא יהיה נכון יותר ללמוד מן המסורת הפלמ-חית — "כזה ראה — וחדש"?

במקום שלושה מסדרי עונש...

עוד מסדר-לילה והם יירדמו מחר באמצע ריצת הבוקר. והיכוות יכול היה להימשך שעה ארוכה, לולא נכנס לאוהל מפקד-הקורס, ולאחר ששמע את טענות קציניו, הציע לפניהם פשרה: "גנסה לעורר אותם ע"י תחרות שיתכנן צבי, ואם זו לא תעזור — נרביץ להם מנה, נוסח יגאל". המפקד היה בחור פיקח להפליא והחליט לעורר את קציניו על ידי תחרות... יכול היה לבוא לפניהם ולאמר, כפי שחשב בעמקי לבו, כי תחרות מדרבנת את החייל יותר מששים ושנים עונשים, אולם הוא סבר שמוטב לתת להם להיור-כה בדבר כמו עיניהם. תהיה זו תחרות כפולה — אחת בין החניכים ואחת בין המדריכים-הקצינים.

על לוח-הקרשים המתנדנד, שהיה קשור ב-חבל לתורן של אוהל ששימש כחדר-אוכל, הור-פיעה הדועה קצרה: "החניך זאב קופרמן — חניך מחלקתי, מחלקה מס' 1. החניך נחום אריאב — חניך מחלקתי, מחלקה מס' 2. הנ"ל

זה היה ביום הששים ושבעה ל"שפשוף" הגדול, במלאת שמונה ימים לסדרת האימונים השלישית של בית-הספר למפקדים. אפילו נזה, ה"ארטיסט" של הקורס, כבר היה שחום כפסל ברוגזה, ושנים מה"חברה" שנפצעו בסדרה ה-ראשונה, כבר הספיקו להפסיד אותם קילוגרמים שהצליחו לצבור בחברת האחיות החמודות של בית-חולים מס' X. צות-הקורס כולו היה נתון בין שתי גבעות קרחות אי-שם בנגב, החניכים בשורות אוהלי-סיירים אכולי ליס, והמפקדים ב-אוהל קנדי גדול, שבע אבק וחול.

"אין להם מתת. צריך לדפוק להם תרגיל כזה, שיתעוררו", הודיע סגן-משנה יגאל, בקול שאינו סובל דיחוי, "או מוטב להעניש אותם בשלושה מסדרים הלילה. יתמרמרו? זהו זה. מוטב שיתמרמרו מאשר יירדמו".

"זה לא עסק — ענה צביקה, אף הוא קצין — מוטב לעורר אותם ע"י תחרות בין המחלקות, איזה תרגיל דו-צדדי מרתק, החברית הרוסים.

מפקדיו של תרגיל דו-צדדי: מארב לפטרול".
 זאב סידר את המחלקה. סרבלי האנשים היו
 מכותמים בסימנים לבנים שהשאירה הזיעה. עיני
 זאב, כעיני חבריו, היו דלוקות מחוסר שינה
 וחול. כולם היו חגורים חגור-קרב. "פלא שהי
 קסדה לא עשתה עדיין מחבת שטוח מראשי".
 הרהר זאב, לפני שהזיז את המחלקה בלא חדות,
 לגיא הסמוך. האנשים הלכו לאט, הרימו את
 הנעלים המסומרות בכבדות. בגיא התפתלה דרך-
 עפר, בה תעבור מחלקה מס' 2 — פטרול
 "האויב", מצוידת בשלושה מקלעים ורכובה על
 שלושה קומנדקרים.

צבי הסביר למחלקה את משימתה — להציב
 מארב ולחסל את האויב. "היכן היית מציב את
 המארב?" שאל צבי את זאב. זה האחרון כבש
 בקושי את פיהוקו, העביר מבט משועמם על
 הגבעות הקרחות, שדומות היו אחת לשניה ככב-
 שים בעדר. "כאן" — אמר זאב בקול משועמם
 והצביע על המקום בו עמדה מחלקתו. זה היה
 פשוט ביותר. מלמול של אי-שביעות רצון עבר
 במחלקה. "ש... שכוה", פתח אחד, "הוא רוצה
 שהם ישחטו אותנו מן האגף". "אם זה מקום
 למארב, אז אני צוללת אטומית, אין כאן אפילו
 מקום לחסימה", הודיע שני, שחיבה יתירה
 נודעה לו לצוללות. זאב גרד בפדחתו, כשהוא
 מרים לרגע את הקסדה. החבריה השתגעו —
 רוצים מלחמה ממש. אולם הוא הרגיש שגם
 בו מתעורר משהו. "מה זאת אומרת? אני לא
 יכול למצוא מארב הגון? מיד אראה להם! שם.

„אין להם מתח. צריך לדפוק להם
 תרגיל כזה, שיתעוררו", הודיע סגן-משנה
 יגאל, בקול שאינו טובל דיחוי, „או מוטב
 להעניש אותם בשלושה מסדרים הלילה.
 יתמרמרו? זהו זה. מוטב שיתמרמרו מא-
 שר ירדמו".

ליד הסיבוב, חשב. אך שוב גברה העייפות. מין
 ליאות מתוקה כבשה את מוחו. „שישמו מארב
 בכל מקום שהם רוצים".

„המפקד" — הודיע פרויקה — „אני חושב
 ששמה, במקום שהגיא הולך וצר". המ. זה לא
 טוב, הרהר זאב. זוהי התגרות גלויה. פרויקה
 גר עמו באותה שכונה, ובחופשה הבאה, בערב,
 ליד הקיוסק... זאב החליט לעשות מאמץ. הוא
 גרד פעם נוספת את פדחתו, זה עוזר תמיד בשי-
 עורי הדקדוק, גייס את שארית אונו, וחשב. או!
 מצא! מיד פנה למחלקה בבטחון: „אני נציב
 את המארב לאורך העליה שמאחורי הסיבוב.
 הקומנדקר הראשון יסע לאט, בשל העליה;
 השני, כדי לא לאבד את קשר העין עמו, ייאלץ
 להתקרב אליו. זאילו לשלישי נקצה שני מקלעים
 לחיסולו ולמניעת נסיגתם של השנים הראשונים.
 לא עברו אלא דקות מספר והכל היה מוכן.
 המניט חסם את הדרך בראש העליה. תפקידו
 היה לעצור את הקומנדקר הראשון בפגו כך
 שתיחסם הדרך. שתי כיתות רובאים התפרשו,





זאב גרד פעט נוספת...

הוצבה המרגמה עוד בטרם נתגלה הקומנדקר הראשון. "חי נפשי — מה קרה לי?" התפלא זאב. הבוקר סבור היה, שרק אחרי שישי שבוע ימים יהיה מסוגל שוב לחשוב. ורק אחרי שנה של פקידות באכ"א יהיה מסוגל שוב להתלהב מזריזותה של חוליית-מרגמה.

הכל עלה יפה. כאילו ידע נחום, מפקד הפטרול, את מזימות זאב והחליט לעזור לו. הקומנדקר הראשון טפס בעליה באטיות, הקומנדקר השני — שחשש לאבד את קשרי-העין עמו, מיהר בעקבותיו, והתקרב אליו יתר-על-המידה. הקומנדקר השלישי נעצר על יד הסיבוב, אל מול פני המקלעים, ועמד להוריד כיתת אנשים אל הגבעה הסמוכה, כנראה על מנת להבטיח את שתי המכוניות האחרות. עוד דברים אלה מתרח-שים והנה נשמעה השריקה — האות המוסכם לפגז המנ"ט. מיד פתחו המקלענים באש שוטפת של קליעי-עץ והרובאים. חתרו החזיקו אחריהם בחדוה. האויב עוד טרם התאושש, כאשר זאב הצויח בקול-קולות: "קדימה! סדרנו אותם! הסתערו עליהם!" לא היתה זו פקודה מנוסחת

בעמדות שחפרו להם בחפזה. לאורך הדרך העור לה. שני מקלעים ממוקמים היו ליד הסיבוב, כך שיכלו לחסום את הדרך וגם לשלוט באש על דרך הנסיגה. בינתיים זאב התעורר. הוא החליט להצליח. הוא טרח ובדק אם הכל מוסים כהלכה. האות לפתיחה באש הוא הפגז של המנ"ט ואש המקלע אשר לידו. הצווח בקול שעלול היה להחריד את האויב, לו שמעו. המתלקה עצמה השתלחה מן המתיחות. "שיבואו כבר", — רטן פרויקה ליד המקלע. "הסיסמה — נדפוק אותם" — הודיע זאב בהתלהבות רבה. "באים". לחש משהו, כאילו יכלו הקומנדקרים לשמוע אותו ממרחק של קילומטר. הצופה מן הגבעה ממול אותה באמצעות רובהו. כולם הסתירו ראשיהם מאחורי השיחים. נצרות נפתחו. זאב תפס את מקומו במרכז המתלקה. "המרגמה", — נזכר לפתע, — "יש לנצל את כל הכלים". הוא שלח רץ עם הוראה: "המרגמה אף היא תכסה את דרך הנסיגה ותרכיץ בקומנדקר השלישי, במקרה שינסה להיסוג אל מאחורי הגביע". זאב תפס עצמו נהנה מן הזריזות בה



שוב לנצחון. אחרת יאמרו: כמוכּן שיותר קל להציב מארב. גם אנחנו סידרנו אתכם. כשהייתם על הקומנדקרים. כפיות אין להם — אמר זאב לנהג — אולם חי נפשי וחי ארוחת-הצהריים שאני מת לאכלה, שגם לו היה זה אויב של ממש, אי-אפשר היה לעשות יותר". זאב בדק כל סי-בוב, כל גבעה, הוא התקדם באטיות. שלח תצפיות לראשי התלים וכיתות אבטחה לראש של גבע.

"... עליך להגיע למטרה תוך שבע דקות!" הודיע הקצין-המדריך, "פטרול על קומנדקרים אינו עגלה-רתומה-לשלושה-צבאים". זה היה נתון חדש. זאב בובז חצי דקה על מחשבה קדח-תנית. אחר השאיג לקומנדקרים: "שנים — לפנים! אחד — מאחור! תנו מהירות מכסימלית! בהיפתח אש — עצרו את המכוניות והסתערו אל המארב! פעל!"

המכוניות דהרו — כמכבי-אש אלי שריפה. זאב סקר את החבריה. כולם בחנו בעין חודרת את הנוף שחלף במהירות משני צדי המכונית. כל אחד החזיק את נשקו בידו, מוכן לקפיצה. "אפשר לחוש את המתח באויר" — חשב זאב. בעמדו ליד הנהג במכונית השלישית, מאחור, "עצור!" שאג לפתע. שני הקומנדקרים שטטו מאחיים מטר לפניו, קפצו פראית מעל למחסום אבנים שחסם את הדרך והמשיכו בנסיעתם עד שנעלמו. המחסום לא חסם. הוא לא היה גבוה די-הצורך. האויב פתח באש. אולם באיחור של

ומגוהצת כפי שלמד בתרגולת הקרב. אבל... זה הספיק. "קדימה" צרחו מפקדי הכיתות, ושר-שרת של רובאים רצה כשהיא שואגת אל ה"אויב" שקפץ מן הקומנדקרים. מפקד הקורס שנוכח במקום, שיבח את מחלקה מס' 1 והסביר כי מחלקה שתים הושמדה. "בוז לקבוצה המנצחת!" הריע מישחו מאנשי ה"אויב". "בוז!" — החרו אחריו חבריו. "בשעה שלוש — על כל החברים להופיע לבושי שחורים" — הודיע זאב למחלקה שלו. רעם של צחוק ליווה את דבריו.

"...ועכשיו" הודיע מפקד הקורס, כאשר חיך מסתמן בוית פיו. "נשנה את התפקידים: מחלקה מס' 2 תציב מארב, ומחלקה מס' 1 תעלה על הקומנדקרים". הצהלה במחלקתו של זאב נועה במהירות. את מקומה ירשה המתיחות.

זאב עמד בקומנדק האמצעי. הוא היה מתוח ורציני. ער כפי שלא היה מיום שיצא לפטרול הלילה הראשון שלו לאורך הגבול. "הצרה עם הרכב — חשב — שעליך לחשוב במהירות של תשעים קילומטר לשעה. בשדה, בהתקלך באויב, אתה פורש את המחלקה, הרובאים עונים באש ויש לך שהות; שתי דקות הן ענין של מה-בכך. אולם כאן — בטרם הספקת להכריע האם לעלות על גבעה זו או לא, וכבר נמצא אתה ליד גבעה אחרת. לא "עיצלת" את מבנה השטח — והנה שטח חדש".

זאב פעל במהירות. ברור היה לו שהמחלקה השנייה צמאה לנקם. עליו להוביל את מחלקתו

בעל יומה ומחלקה מצטיינת, לעמוד שנית ב" מבחן".

*

"בתרגיל הדו־צדדי הבא?" — שאל יגאל את המפקד באוהל הקנדי — "מתי דובר על תרגיל דו־צדדי נוסף?" "זה עלה על דעתי היום, בעת התרגיל", אמר המפקד בצנעה. "חמור ברי-בוע — לגלג צביקה, שאחרי הנצחון הכפול של חניכיו לא הרגיש צורך להיות "טקטי" — זה במקום שלושה מסדרי ציגוש הלילה..."

רבע דקה. זאב פרש את הכוח שהיה אתו על הגבעה, והתקיף את המארב משמאל. כעבור דקה גפתחה אש על מארב־האויב גם מימין. הכוח שהיה בשני הקומנדקרים הראשונים התקיף את המארב, בקליעי עץ כמובן, מימין ומאחור.

"שתים אפס!" — הצוית זאב אל נחום, כאשר חלף לידו בעת הסתערות הכידונים.

מפקד הקורס השתדל להיות "טקטי". "שתי המחלקות עשו את כל אשר ביכולתן. הפעם גברה מחלקה מס' 1 גם במארב וגם בפטרול. בתרגיל הדו־צדדי הבא, תינתן הזדמנות שיה לכל מפקד

סרן נוגה הראובני

"חינוך שדה" — יסוד לפיתוח ההתבוננות בשדה

לא הושקע מאמץ מיוחד: — היא קלטה או הבחינה בדברים, אף שמחשבותיה הילכו, אולי, בדרכים אחרות. הבדלי יכולת ההתבוננות בין אנשים בעלי אורח־חיים שונה — כגון בין אנשי־עיר לאנשי־כפר — אינם קטנים מהבדלי יכולת ההתבוננות בין בעלי מקצועות שונים. רוב האורחים המתגייסים לצבא מביאים אתם אל שטח־האימונים (שהוא שדה־בר פתוח), הרגלי התבוננות של אורח־חיים עירוני, רק יחיד־סגולה מהם מורגלים בהתבוננות בשדה־הבר. לא אגוים באמרי, שבתחילה הם ממש מגששים בשדה כסומים, ורק בהמשך חייהם בשדה, תוך כדי אימונים צבאיים, מתחילים הם אט־אט, לפקוח את העיניים. בדרך־כלל, בזמן האימונים, מדגישים המדריכים הצבאיים את לימוד ההבחנה בין צורות טופוגרפיות שונות. קפלי קרקע, שטחים־מתים וכו'. אולם, בשדה העיקרי של פיתוח ההתבוננות, — בשדה־הבר — לימוד לבושו־שלה־השדה, הצמחיה — שוררת הנוחה גדולה ביותר. הנוחה זו היא פשע חמור לגבי אחד הנושאים העיקריים באימון החייל — אימון־הסתכלות. כי מה ערך לחייל אשר למד להשתמש בכל כליה־נשק, אם עיניו אינה מאומנת להבחין באויב (כל זמן שזה האחרון אינו מודקד במידה יתרה)? ומה ערך לאשה של היחידה, אם לאחר ציון־המטרה ע"י מפקדה ניתכת האש לכל העברים, אך לא למטרה עצמה?

מתוך צדויו השונים של המקצוע "חינוך־שדה" הנלמד כיום בצה"ל, אפרט במאמר זה את הצד העוסק בפיתוח ההתבוננות בלכה.

כידוע תלויה ראיתו של אדם בגורמים פיזיולוגיים — בניגוד בולט להתבוננותו (התבוננות — ראיה תוך תבונה ומסירת דוח־עצמי), התלויה בעיקרה בגורמים פסיכולוגיים, כגון: מצבו הנפשי של האדם (פיוור הנפש או ריכוזה) ברצף מסוים, מקצועו, והרגלי ההתבוננות אשר קנה לו במשך ימי חייו.

לדוגמא: אם נשאל זוג (הבעל נהג מקצועי ואשתו — מטפלת במשק־בית), אשר טייל לאורכו של רחוב אלנבי בתל־אביב: מה ראיתם בדרככם? — נשמע מהם שני תיאורים השונים בתכלית: הבעל (הנהג) הבחין במכוניות חדשות וישנות, ראה ב"קביעות" כמה ממכריו, והבחין במכונית שאחד מצמיניה היה חסר אוויר במקצת; בכל אלה הוא הבחין למרות שמחשבותיו זרמו באפיקים אחרים לגמרי. הוא לא הרגיש כלל בהיקלט לתוכו הרשמים הללו. לעומתו, אשתו — לא ראתה מאומה מכל אלה, אבל אין לומר שלא ראתה דבר, אדרבא, היא מוכנה לספר לנו על המחירים החדשים של התלבושות שהוצגו בחלונות־הראווה, על מעיליה־הגשם המצויים בהם, על שלוש זוגות נעלים אולטרא־מודרניות אשר נעלו כמה מהמטיילות בדחוב, ועוד כהנה וכהנה. גם במקרה שלה